

St. Thomascollege, een monument

Het St. Thomascollege aan de Roodeweg was de bekendste jongensschool op Curaçao. De naam is niet door de fraters van Tilburg gegeven, want vóór het begin van de twintigste eeuw bestond al het Colegio Santo Tomás. Dat was een Spaans georiënteerd internaat, bestemd voor welgestelde jongens uit Venezuela en Santo Domingo, met in totaal tachtig jongens.

DOOR NORBERT HENDRIKSE

De fraters van Tilburg hebben de grond en het gebouw van het oude Colegio Santo Tomás (uit 1886) overgenomen. Het originele gebouw werd afgebroken na 1904. Kort daarna begon de bouw, inclusief een fratershuis en een deftige ingang naar een patio omringd met leslokalen. De schooljongens moesten van een poortgebruik maken aan de rechterzijde van het gebouw.

Aan de rechterkant van het gebouw waren een ruime keuken, een opslagplaats en een grote renbak die voor water voor de fra-

ters, leerlingen en het personeel zorgde.

Frater Radulphus (1869-1961) was de architect en bouwkundig opzichter van het St. Thomascollege, bij de uitbreiding van het gebouw in de jaren twintig en dertig. Hij verwerkte daarin zijn eigen 'Radulphus-stijl', met fraaie massieve bogen. De school is gebouwd in Spaanse stijl met een ruime patio die als een kleine speelplaats werd gebruikt, een 'cour', zeiden de fraters.

Aan de linkerkant, die grensde aan een straatje naar het St. Elisabeth Gasthuis, was de grote speelplaats waar de jongens in de

pauze en na school konden voetballen, onder toezicht van een of meer fraters. De fraters deden ook graag mee, ondanks hun lange witte toeg en het bengelende kruis om de nek.

In 1926 werd de school uitgebreid met vijf klaslokalen en een aparte physica-klas, het domein van de fraters Realino en Arnoldo. In 1932 verzeen twee nieuwe leslokalen en een gym- en toneelzaal, waardoor de school over twintig frisse lokalen beschikte.

In de gym- en toneelzaal werden geregeld toneelstukken gebracht onder leiding van een talentvolle frater, met verstand van de regie. De fraters sliepen op de derde verdieping, die grensde aan het St. Elisabeth Gasthuis.

Bij het hoofdgebouw was een overdekte hal, met een frater-priester. Vlak daarachter lag een opslagruimte voor schoolbehoefte zoals boeken, schriften, papier, pennen en potloden, die de jongens daar konden kopen of bestellen. Het was het begin van de boekhandel St. Augustinus en werd door frater Arthur beheerd.

Vlakbij het St. Thomascollege stond de St. Vincentiuschool, geopend in 1892, bestemd voor weesjongens en armere jongens, een 'skol di pòrnada' (gratis onderwijs). Diverse leerlingen werden verder opgeleid aan de ambachtsschool St. Jozef, bij de wijk Colon.

De weesjongens woonden in het internaat te Scherpenheuvel. De fraters, die een eigen autobus hadden, vervoerden de jongens daarmee elke dag tussen Scherpenheuvel en de St. Vincentius-school. Het gebouw van de St. Vincentiuschool werd afgebroken om ruimte te maken voor de poli van het St. Elisabeth Hospitaal.

Het St. Thomascollege groeide snel, vooral door de komst van de olieraffinerij Isla. In 1946 waren er 1023 schoolkinderen en ontbrak het aan ruimte om nieuwe leerlingen aan te nemen. Er was al een lagere fratersschool in Otrobanda, het Willibrordcollege aan de Nieuwindstraat, met 352 scholieren. Vanwege de toename van Mulo-leerlingen (404 jongens) werd in 1946 een nieuw St. Thomascollege gebouwd aan het L.B. Smithplein. Daar werd ook begonnen met een middelbare

Beeld van de fraters met de inscriptie: 'Hulde aan de fraters van Tilburg voor honderd jaar opvoedingswerk op Curaçao'.

Leslokalen gebouwd in de jaren twintig en dertig, onder 'architect' frater Radulphus.

FOTO'S SOLANGE HENDRIKSE

De kapel van de fraters, die later werd gebruikt als aula van de Rechtshogeschool en de kunstacademie.

Herinnering aan de fraters

Het oude St. Thomascollege aan de Roodeweg 7 is al jaren in eigendom van het

Eilandgebied. Toen de school dicht ging, waren de gebouwen gebruikt voor onder meer de Rechtshogeschool, de Kunst Academie en IFE, de verplegersopleiding. De Rechtshogeschool verhuisde naar de Universiteit Nederlandse Antillen en de Kunst Academie en IFE, vonden een ander onderkomen. De gebouwen verpauperden, er sliepen chollers, vloeren en plafonds werden aangetast door ouderdom. Alleen het Landsarchief is er nog gevestigd en in gebruik.

Herinneringen aan de fraters blijven gelukkig voortbestaan in de vorm van een stuk erfgoed van de missie op Curaçao. Het internaat Colegio Santo Tomás begon

met de Spaanse priesters uit Venezuela, die les gaven aan Venezolane en Dominicanse jongens uit rijk ouders (1886-1904). Op het pleintje bij het hoofdgebouw staat nu nog onder de bomen een beeld van een frater. En ergens buiten het gebouw rust nu op z'n rug een palet een groot wit massief beeld van de heilige St. Thomas in eenzaamheid, dat wacht op een betere bestemming. De gekleurde glas in lood ramen zijn nog tamelijk intact. De mahoniehouten balustrade van het koor is gelukkig niet aangetast door de witte mieren. Er moet heel veel worden gerepareerd en Monumentenzorg en de Stichting Monumentenfonds zullen zeker alert blijven om ons erfgoed te behouden en in ere te herstellen.

school, die later verhuisde naar barakken in Steenrijk en tenslotte in het nieuwe gebouw, het Radulphus College aan de Cas Cora-geweg.

De bekendste fraters op Curaçao waren frater Radulphus, Canutus, Richardus, Gualbert, Realino, Arnoldo, Andreas, Franciscus, Fidelius.

Frater Radulphus (1869-1961) kwam in 1892 aan op Curaçao, 23 jaar oud. In 1916 werd hij benoemd tot algemeen overste van de fraters. Vier jaar later trad hij af en zei: 'Ik was een vreedzame toek ik het bestuur overnam en ik ben het gebleven'. Bij de oprichting van de eerste katholieke hbs van de fraters kreeg deze de naam: 'Radulphus College', te Cas Cora. Frater Radulphus vertrok in 1959 naar Nederland en is daar in 1961 overleden en begraven in Tilburg.

Frater Richardus (Wirtz) was het eerste hoofd van de St. Vincentius-school, de buur van het St. Thomascollege. Een strenge frater met een 'Duitse discipline', die les gaf aan de 'skol di pòrnada'. Diverse jongens van de St. Vincentius-school behaalden goede resultaten en gingen verder studeren in Nederland.

Frater Canutus kwam in 1910 aan op Curaçao. In 1927 werd hij het hoofd van het St. Thomascollege aan de Roodeweg. Het was een strenge man. De jongens hadden veel respect voor hem, onder andere vanwege zijn grote, harde handen. Het St. Thomas-

college groeide binnen de kortste tijd. Jongens uit de buurt werden geplaatst op het St. Willibrord College aan de Nieuwindstraat, later in het nieuwe gebouw aan de Hoogstraat. Frater Canutus bood handelsvakken aan en gaf buiten de schooltijden les in stenografie en machineschrijven in het Nederlands, Engels en Spaans. Veel jongens maakten daar gebruik van en behaalden hun diploma. De frater begon met de mulo bij het St. Thomascollege en hij was ook de grote stimulator voor een katholieke hbs. In 1950 waren er al 140 mulo-leerlingen, die werden ondergebracht in het gebouw van het nieuwe St. Thomascollege aan de Hoogstraat. Frater Canutus ging

Muurschildering bovenaan de trap naar de leslokalen.

Het koor met een mahoniehouten balustrade.

landgebied.

Frater Franciscus was overste van het fraterhuis St. Thomas. In 1951 werd hij missie-overste, belast met de algemene leiding van de fraters. Frater Franciscus stimuleerde de Antillanisering van de gebruikte onderwijsmethoden en probeerde de kwestie Papiaments-Nederlands op een gezamenlijke manier aan de orde te stellen.

In 1964 vertrok hij naar Brazilië om daar te gaan werken. Op 65-jarige leeftijd overleed hij in 1985 in Tilburg.

Frater Fidelius was bekend als dirigent bij de jaarlijkse zangavonden op Koningsdag in Fort Amsterdam. Hij werd later hoofd van het Canisiuscollege op Pietermaai.

Frater Gualbert werd geboren in 1913 in Tilburg. Hij behaalde diverse aktes, onder andere de akte Spaans mo. Hij werd in 1951 het eerste hoofd van het Radulphus College te Cas Cora, was een heel vriendelijke man en erg populair onder de scholieren. Als invaller gaf hij les in wiskunde, maar ook in tekenen en handwerk. Gualbert bleef hoofd tot 1968. In 1969 overleed hij aan een hartaanval en werd begraven op de katholieke begraafplaats aan de Roodeweg, waar diverse fraters zijn begraven in het Mausoleum van het bisdom.

De fraters in hun witte togen en met hun even witte helmen vormden een deel van het Curaçao van vroeger. De nieuwe genera-

tie begrijpt daar niet veel van, maar veel ouderen zeggen nog steeds met trots: 'Mi tambe tabata un mucha di fratu', 'Ik was ook een kind van de fraters.'

Gegevens uit: 'Na vijftig jaar', een gedenkboekje uitgegeven in 1936; Het gedenkboek: 'Fraters van Zwijgen, 100 jaar fraters op de Nederlandse Antillen', 1986 en 'Een gezegende erfenis', geschreven door Ton de Jong en Norbert Hendrikse, 2008.

Een volgende aflevering over het St. Thomascollege is een uitgebreid interview met Harry da Silva (94), die in 1933 uit Suriname hiernaartoe kwam en jarenlang was verbonden aan de fraterscholen.

Liggend beeld van St. Thomas op een palet.

Ingemetselde tekening van een stierenvechter en één van een Spaans interieur.